Ar-Ge, Yazılım ve Tasarım Faaliyetlerinde Vergisel Teşvikler

Anıl BİLEN | Vergi Başmüfettişi

GÜNCELLENMİŞ VE GENİŞLETİLMİŞ
2. BASKI

Ocak 2027 için hazırlanıyor.

26 çözümlü soru, 4 uygulamalı tasdik raporu.

4691, 5746 ve 6550 sayılı Kanunlar ile KVK 5/B kapsamındaki teşvikler; SGK, damga vergisi, harç, gümrük ve asgari kurumlar vergisi uygulamalarıyla birlikte ele alınıyor.

Kitabımızı tercih eden okuyucularımızın yaklaşık %95'i YMM'lerden oluşmaktadır.

Sınav öncesi çalışmaya nereden başlamalıyım?

Bu rehber, geçmiş YMM sınavlarında ölçülen konuları kitaptaki örneklerle ilişkilendirir. Teknokent, Ar-Ge ve sınai mülkiyet istisnası için çalışma önceliklerini ve örnek seçimlerini bir arada sunar.

13	30	21	9	39
Farklı yıl	Farklı sınav	GÜAV	Revizyon	Soru / alt bent

İletişim ve kitap hakkında güncel bilgiler

Bilen Yayıncılık | 0535 978 01 90 | satis@bilenofis.tr

anilbilen.com/kitaplarim

YMM sınavlarına hazırlık: Soru analizi ve kitaptan çalışma rehberi

Anıl BİLEN | Vergi Başmüfettişi
Ar-Ge, Yazılım ve Tasarım Faaliyetlerinde Vergisel Teşvikler

Gelir Üzerinden Alınan Vergiler ve Revizyon sınavlarında teknokent, Ar-Ge ve sınai mülkiyet uygulamaları; harcama veya gelirin hukuki niteliğinin belirlenmesi, uygulanacak teşvik rejiminin seçilmesi ve vergisel sonucun hesaplanması üzerinden sınanmaktadır. Hazırlık sürecinde kanuni şartların öğrenilmesiyle birlikte, bu şartların somut olayın verilerine uygulanmasına ve ulaşılan sonucun beyannameye yansıtılmasına yönelik çalışma yapılmalıdır. Bu bölüm, çıkmış sorulardan hareketle her üç alanda öne çıkan konuları ve adayın sınav öncesinde kazanması gereken uygulama yeterliliklerini ortaya koymaktadır.

İnceleme, 2009/1–2026/2 dönemine ilişkin erişilebilen GÜAV ve Revizyon soru ve cevap metinlerine dayanmaktadır. Bu kapsamda belirlenen 39 soru veya alt bendin 36'sı ilgili konuyu doğrudan sorgulamakta, üçü ise Ar-Ge indirimi veya teknokent istisnasını daha geniş bir hesaplamanın unsuru olarak kullanmaktadır. Birden fazla rejimi ilgilendiren sorular, bağlantının anlaşılabilmesi amacıyla ilgili bölümlerde birlikte değerlendirilmiştir. Bu tekrarlar ayrı soru veya ilave puan anlamına gelmemektedir.

Tablolarda ilgili alt bende açıkça ayrılan puan esas alınmıştır. Yalnızca ana sorunun veya birden fazla konuyu içeren ortak bendin puanı biliniyorsa bu durum ayrıca belirtilmiştir. Çalışma öncelikleri, soruların tekrarına ve ölçtüğü bilgiye ilişkin bir değerlendirmedir; sonraki sınavlarda çıkacak konulara ilişkin kesinlik veya olasılık iddiası taşımamaktadır. Geçmiş sorular çözülürken sınavın esas aldığı hesap döneminde yürürlükte bulunan düzenlemeler dikkate alınmalıdır.

Kitaptan çalışma rehberi olarak tabloların son sütununda, her sınav sorusuyla ilişkili kapsamlı örneğe veya konu anlatımına yer verilmiştir. Eşleştirme, sorunun ölçtüğü konu ve çözüm yöntemi bakımından yapılmıştır. Bir sınav sorusunun farklı unsurları birden fazla örnekte ele alınabildiğinden, birlikte çalışılması gereken örnekler ayrıca gösterilmiştir. Tarihsel mevzuat, yıllık beyan veya başka bir düzenlemeyle bağlantı yönünden ek çalışma gerektiren hususlar aynı sütunda açıklanmıştır.

Sayfa ve örnek atıfları Mayıs 2026 tarihli baskının basılı sayfalarına göre düzenlenmiştir. Ocak 2027 için hazırlanan ikinci baskının sayfa düzeni ayrıca güncellenecektir. Örnekler şirket veya proje adlarıyla gösterilmiş; başlangıç sayfaları esas alınmıştır.

Teknokent uygulamaları yönünden sınav analizi

Teknokent sorularında belirleyici husus, bölgedeki faaliyetin ve bu faaliyetten doğan her bir gelir unsurunun ayrı değerlendirilmesidir. İncelenen sınavlar; istisna kapsamındaki kazancın hesaplanması, nitelikli harcama oranının tespiti, ücretlere ilişkin teşvikler ve kurumlar vergisi ile katma değer vergisi uygulamalarının ilişkilendirilmesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu nedenle 4691 sayılı Kanuna ilişkin hazırlık, kazanç istisnasının şartlarından başlayarak gider dağıtımına, personel uygulamalarına ve beyannameye kadar uzanmalıdır.

Tablo 1. Teknokent konularına ilişkin çıkmış sorular

Dönem / sınav	Soru / puan	Soruda ölçülen konu	Kitaptaki karşılığı ve çalışma notu
2009/1 GÜAV	S2 D AŞ bölümü Puan belirtilmemiş	Yazılım üreten teknokent şirketinin kazanç istisnası ve bu şirkete yapılan ödemelerde stopaj.	Kazanç istisnasının kapsamı: s. 28–40. Yazılım kazancı yönünden konu anlatımıyla bağlantılıdır; yurt içindeki şirkete yapılan ödemenin stopajı özgün sınav olayı üzerinden ayrıca çalışılmalıdır.

Dönem / sınav	Soru / puan	Soruda ölçülen konu	Kitaptaki karşılığı ve çalışma notu
2014/2 GÜAV	S2 i Puan belirtilmemiş	Teknokentteki Ar-Ge departmanının cari ve devreden Ar-Ge indirimi; teşvik rejimlerinin ilişkisi.	Beta Dijital Üretim Sistemleri (s. 58). Teşviklerin ilişkisi: s. 51–59; indirim devri: s. 245. Örnek, rejimlerin birlikte uygulanması yönünden yardımcıdır; cari/devreden tutarlar ve eski KVK rejimi ayrıca ele alınmalıdır.
2015/3 GÜAV	S2 olay 9 Ana soru 30 puan*	Bölge dışında başlayıp teknokentte tamamlanan projede kazanç ayrıştırması ve Ar-Ge indirimi.	Beta Dijital Üretim Sistemleri (s. 58). Bölge dışında başlayıp bölgede tamamlanan projede maliyet ve kazanç ayrıştırması ile Ar-Ge indirimi ilişkisi doğrudan aynı problem türüdür. Dönem ve rejim farkı gözetilmelidir.
2018/2 GÜAV	S1 c 1. oturum Ortak bent 5 puan*	Teknokentte çalışan inşaat işçisinin ücretinin istisna ve yıllık beyan karşısındaki durumu.	Uğur Yılmaz Yazılım (s. 204). Personel kapsamı: s. 188–203. Örnek, personel ve faaliyet ayrımını çalıştırır; inşaat işçisinin birden çok işverenden ücret elde etmesi ve yıllık beyan hesabı ayrıca tamamlanmalıdır.
2018/3 Revizyon	S4 a–e 1. oturum 10 puan	Simülasyon yazılımı, dışarıdan alınan hizmetler ve farklı satış biçimlerinde KV ve KDV istisnası.	Mercan Mekatronik (s. 88). KDV uygulama örnekleri: s. 183–184; KDV açıklamaları: s. 169 vd. Mercan örneği gelir, kur farkı ve hizmet ayrımını destekler; simülasyon, alt yüklenici ve oyun/uygulama satışının tüm özelliklerini karşılamaz.
2019/1 GÜAV	S2 a–b 2. oturum 13 puan (5 + 8)	Nitelikli ve toplam harcamaların ayrılması; ilişkili kişi hizmetleri, lisans bedeli ve yüzde 30 artırım.	Mercan Mekatronik (s. 88); Nova Teknik Makina (s. 97). Nitelikli/toplam harcama ayrımı, yurt içi–dışı ilişkili kişi hizmetleri, hak alımı ve artırım hesabı doğrudan çalışılabilir. Ayrıntılı açıklama: s. 60–98.
2019/2 GÜAV	S7 Ortak soru 5 puan*†	Verilen teknokent istisna tutarının azami girişim sermayesi fonu hesabında kullanılması.	Mercan Endüstri: teknogirişim sermaye desteği (s. 340). VUK 325/A ayrımı: s. 225–226, 356–357. Mercan örneğinin s. 345'teki fon hesabı, indirimler sonrası kazanç ve sınır yöntemini çalıştırır; teknokent istisnasının hazır veri olduğu özgün soru ayrıca çözülmelidir.
2020/2 GÜAV	S1 olay 8 3 puan	Teknokent projesine sağlanan sermaye desteğinin 4691 sayılı Kanun kapsamında indirimi.	Meral Hanım: H Sismik AŞ'ye sermaye desteği (s. 229). Teknokentteki girişimciye verilen sermaye desteğinin yıllık beyannamede indirimi ve sınırların karşılaştırılması doğrudan aynı problem türüdür. Sınav döneminin tutar ve süreleri esas alınmalıdır.
2021/2 GÜAV	S4 a 3 puan	Gayrimaddi hak kazancında doğrudan giderler, hak alımı ve yurt dışı ilişkili kişi hizmetleri.	Miras Teknoloji (s. 95); Nova Teknik Makina (s. 97). Doğrudan harcama, kira/faiz, hak alımı ve yurt dışı ilişkili kişi hizmeti üzerinden nitelikli harcama ve artırım hesabı doğrudan çalışılabilir.
2021/2 GÜAV	S5 ı 2 puan	Teknokent ücretinin yıllık beyanı ve ücret istisnasından stopaj teşvikine geçişin değerlendirilmesi.	4691 stopaj teşvikinin hukuki niteliği: s. 184–188. 2020 yılı ücretinin yıllık beyanı ve 2021 değişikliğinin tarihsel karşılaştırması ayrıca özgün soru üzerinden çalışılmalıdır.

Dönem / sınav	Soru / puan	Soruda ölçülen konu	Kitaptaki karşılığı ve çalışma notu
2021/2 Revizyon	İşlem 8 i–iv 10 puan	AB ve TÜBİTAK destekleri, navigasyon yazılımı, uygulama satışları ve ödüllerin vergisel durumu.	Hızlı Solunum Yolu Tanı Platformu (s. 309); Lida Biyoteknoloji (s. 310); Mercan Mekatronik (s. 88). Fon/hibe gelirlerinin hukuki niteliği ve rejim ayrımı yönünden birlikte çalışılabilir. Yazılım ve KDV örnekleri: s. 183–184. Teknokent statüsü, uygulama satışları ve ödülün bütün unsurları ayrıca tamamlanmalıdır.
2022/2 GÜAV	S4 a 10 puan	Birden fazla projede müşterek gider, seri üretim kazancı ve hibeler üzerinden istisna hesabı.	Rıfat Mobilite Teknolojileri (s. 148); (D) AŞ: batarya dengeleme modülü (s. 145). Rıfat Mobilite örneği üç proje, müşterek gider, seri üretim kazancı ve hibeleri doğrudan karşılar. (D) AŞ örneği gayrimaddi hak payının başka bir yöntemle ayrıştırılmasını pekiştirir.
2022/2 GÜAV	S4 b 10 puan	Personel türleri, destek personeli sınırı, ücret unsurları ve çalışma sürelerine bağlı stopaj teşviki.	Uğur Yılmaz Yazılım (s. 204). Araştırmacı, teknisyen ve destek personeli; ortak yönetici, ücret ekleri, izin, ihbar tazminatı ve kısmi çalışma birlikte ele alınır. Örnekteki yeni dönem sınırları eski sınava aynen taşınmamalıdır.
2025/2 Revizyon	S9 7 puan	Tasarım kazancı, nitelikli harcama hesabı ve TÜBİTAK desteğinin muhasebe kaydının düzeltilmesi.	Altesar Tasarım Teknolojileri (s. 93). Tasarım hakkının satışı, nitelikli harcama ve yanlış hesapta izlenen TÜBİTAK hibesi doğrudan aynı problem türüdür. Yanlış kaydın tutulduğu hesap ve sayısal veriler farklıdır.
2026/1 GÜAV	S2 A–3 8 puan	Patentli hakkın satışında nitelikli harcama, toplam harcama ve yüzde 30 artırım hesabı.	Nova Teknik Makina (s. 97); Mercan Mekatronik (s. 88). Yurt içi ve dışı ilişkili kişi hizmetleri, lisans alımı, finansman giderleri ve artırım hesabı doğrudan çalışılabilir. Genel beyanname/asgari vergi hesabı bu eşleştirmenin dışında ayrıca değerlendirilir.

Sorularda öne çıkan değerlendirme alanları

Faaliyetin ve gelir unsurunun hukuki niteliği

2009/1 GÜAV sınavındaki yazılım şirketi ile 2018/2 GÜAV sınavındaki inşaat işçisi, teknokentte bulunma olgusunun hangi faaliyet ve kişi yönünden sonuç doğurduğunun belirlenmesini gerektirmektedir. İlk olayda şirketin elde ettiği yazılım kazancı ve bu şirkete yapılan ödeme, ikinci olayda ise çalışanın yaptığı iş ve ücretin niteliği ön plandadır. Aday, soruda yer alan şirket, çalışan, proje ve gelir unsurlarını ayrı ayrı tanımlayabilmeli; istisna veya teşvikin dayanağını bu belirlemeyle ilişkilendirebilmelidir.

Bu çerçevede kitabın kazanç istisnasının kapsamını ve yararlanma şartlarını açıklayan bölümleri öncelikle çalışılmalıdır. Yazılım, tasarım ve Ar-Ge faaliyetinin tanımı yanında, proje kapsamında elde edilen bedelin hangi işlemden doğduğu da incelenmelidir. Satış bedeli, hizmet bedeli, hibe, ödül ve finansman geliri şeklindeki farklı kalemlerin aynı değerlendirme içinde eritilmesi, sonraki hesaplamaların dayanağını zayıflatmaktadır.

İstisna kazancın hesaplanması ve ayrıştırılması

2015/3 GÜAV sınavında bölge dışında başlatılan projenin teknokentte tamamlanması; 2022/2 GÜAV sınavında ise birden fazla proje, müşterek giderler, seri üretim ve destek gelirlerinin birlikte verilmesi, istisna kazancın hesaplanmasını gerektiren soruların başlıca örnekleridir. Özellikle 2022/2 döneminde kazanç hesabına ayrılan 10 puan, gider ve gelir kalemlerinin doğru sınıflandırılmasının bağımsız bir değerlendirme alanı olduğunu göstermektedir.

Hazırlık sırasında her proje için hasılat, doğrudan maliyet ve giderler ile müşterek giderlerden verilen pay ayrı gösterilmelidir. Seri üretime geçilen örneklerde üretim, pazarlama ve dağıtım faaliyetleri ile gayrimaddi hakkın kazanca katkısı birlikte incelenmelidir. Böylece istisna kapsamına girebilecek tutarın hangi gerekçeyle ayrıştırıldığı açıklanabilir. Bölge içi ve bölge dışı faaliyetlerin zaman ve maliyet bakımından ayrılması da aynı çalışma içinde ele alınmalıdır.

Nitelikli harcama oranının belirlenmesi

Nitelikli harcama hesabı, incelenen sorular içinde açık biçimde tekrar eden bir başlıktır. Konu 2019/1 GÜAV sınavında 13 puan, 2021/2 GÜAV sınavında 3 puan ve 2026/1 GÜAV sınavında 8 puan üzerinden değerlendirilmiştir. 2025/2 Revizyon sınavının 7 puanlık sorusunda da tasarım kazancı ve hibe kaydıyla birlikte bu hesaplama yer almaktadır. Bu örnekler, kitabın nitelikli harcamalara ilişkin bölümünün uygulamalı olarak çalışılmasını gerekli kılmaktadır.

Adayın bir harcamanın kazanç hesabında gider veya maliyet olarak dikkate alınmasıyla nitelikli harcama oranında dikkate alınmasını ayırt edebilmesi gerekir. Doğrudan bağlantılı gider, gayrimaddi hak veya lisans satın alma bedeli, ilişkili kişiden alınan hizmet, kira ve finansman gideri ayrı satırlarda incelenmelidir. Hizmet sağlayıcısının ilişkili olup olmadığı ve yerleşim yeri de değerlendirmeye dâhil edilmelidir. Soru verilerinden nitelikli harcama ile toplam harcamaya geçiş açıkça gösterildikten sonra, sorunun dönemine göre uygulanacak artırım ve üst sınır kontrolü yapılmalıdır.

Personel teşvikleri ve diğer vergi uygulamaları

2018/2 ve 2021/2 GÜAV soruları ücretin kapsam ve beyan boyutuna yönelirken, 2022/2 GÜAV sınavındaki 10 puanlık alt bent personel türleri ve ücret unsurlarını ayrıntılı olarak bir araya getirmiştir. Araştırmacı, teknik personel ve destek personelinin belirlenmesi; çalışma süreleri, izinler, fazla çalışma, prim ve tazminatların ilgili dönem düzenlemeleri karşısındaki durumunun açıklanması bu alandaki hazırlığın temelini oluşturmalıdır. Personel sayısı sınırı ile teşvike konu ücret veya sürenin hesabı ayrı aşamalar hâlinde gösterilmelidir.

2018/3 ve 2021/2 Revizyon sınavları, teknokent kazancının kurumlar vergisi yönünden değerlendirilmesiyle KDV uygulamasının birlikte çalışılması gerektiğini göstermektedir. Yazılımın lisanslanması, uygulama üzerinden satışı, başka işletmeye sunulan hizmet ve dışarıdan temin edilen işlerin her biri kendi hukuki niteliği içinde incelenmelidir. Kitabın KDV istisnasına ilişkin bölümü, kazanç istisnası bölümündeki örneklerle karşılaştırılarak çalışılmalıdır.

Sermaye desteği ve beyanname bağlantısı da tamamlayıcı çalışma alanlarıdır. 2020/2 GÜAV sorusunda teknokent projesine sağlanan sermaye desteği doğrudan sorgulanmıştır. 2019/2 GÜAV sorusunda ise verilen istisna tutarı VUK’un 325/A maddesindeki fon hesabının bir verisidir. Bu iki işlem ve 4691 sayılı Kanundaki yatırım yükümlülüğü, dayanakları ve şartları ayrı gösterilerek öğrenilmelidir. Ayrıca 2026/1 GÜAV sınavının genel beyanname hesabında teknokent istisnasının yurt içi asgari kurumlar vergisiyle ilişkisine yer verilmesi, ilgili bölümlerin birlikte okunmasını gerektirmektedir.

Sınav öncesinde tamamlanması gereken çalışmalar

Tablo 2. Teknokent için çalışma öncelikleri

Çalışılacak konu	Kazanılması gereken yeterlilik	Başlanacak örnek veya konu anlatımı
Kazanç istisnasının kapsamı	Faaliyetin, projenin ve her bir gelir unsurunun niteliğini belirleyerek uygulanacak hükmü gerekçelendirmek.	Konu anlatımı: s. 28–40; Beta Dijital (s. 58).
Proje ve kazanç ayrıştırması	Bölge içi ve dışı faaliyetleri, müşterek giderleri ve seri üretimde gayrimaddi hakka isabet eden kazancı ayırmak.	Beta Dijital (s. 58), (D) AŞ (s. 145), Rıfat Mobilite (s. 148).
Nitelikli harcama hesabı	Her gideri nitelikli harcama ve toplam harcama bakımından sınıflandırmak; artırım ve sınır kontrolünü göstermek.	Miras Teknoloji (s. 95) ve Nova Teknik Makina (s. 97); ardından Mercan Mekatronik (s. 88) ve Altesar (s. 93).
Personel ve ücret teşvikleri	Personel türünü, kapsam içindeki çalışma süresini, ücret unsurunu ve ilgili dönemin beyan düzenini birlikte değerlendirmek.	Uğur Yılmaz Yazılım (s. 204); kişi/faaliyet kapsamı için s. 188–203.
KDV ve destek gelirleri	Kazanç istisnası ile KDV uygulamasını ayrı incelemek; hibe ve ödülün hangi projeyle ve rejimle ilgili olduğunu açıklamak.	Mercan Mekatronik (s. 88), Rıfat Mobilite (s. 148); yazılım KDV örnekleri (s. 183–184).
Sermaye ve beyanname bağlantısı	Sermaye desteği, fon uygulamaları ve asgari kurumlar vergisi hesabında hangi düzenlemenin uygulanacağını belirlemek.	Meral Hanım (s. 229); fon ayrımı (s. 225–226); Mercan Endüstri (s. 340); asgari vergi açıklaması (s. 231–232).

Teknokent sorularına yönelik hazırlıkta kazanç ayrıştırması, nitelikli harcama hesabı ve personel teşvikleri üzerinde uygulama yapılmadan konu tamamlanmış sayılmamalıdır. Bir örneğin çözümünde önce faaliyet ve gelir türü belirlenmeli, ardından istisna kazancın hesabı kurulmalı; olayda yer alıyorsa nitelikli harcama, KDV, ücret ve beyanname sonuçları ayrıca gösterilmelidir. Bu sıralama, farklı vergi uygulamalarının aynı cevap içinde birbirine karıştırılmasını önlemeye yardımcı olur.

Ar-Ge ve tasarım uygulamaları yönünden sınav analizi

Ar-Ge ve tasarım soruları, indirime konu harcamanın tespit edilmesi ile muhasebe kayıtları ve beyanname arasındaki ilişkinin kurulmasına yönelmektedir. Cari harcama, aktifleştirilmiş tutar, amortisman, hibe ve devreden indirim verilerinin birlikte sunulduğu örnekler, adayın bir harcamanın hangi aşamada ve hangi hukuki sebeple dikkate alınacağını açıklamasını gerektirmektedir. Bu nedenle hazırlığın merkezinde, uygulanacak rejimin belirlenmesi ve harcama kalemlerinin bu rejim çerçevesinde incelenmesi bulunmalıdır.

Tablo 3. Ar-Ge ve tasarım konularına ilişkin çıkmış sorular

Dönem / sınav	Soru / puan	Soruda ölçülen konu	Kitaptaki karşılığı ve çalışma notu
2009/1 GÜAV	S1 a–d Puan belirtilmemiş	Ar-Ge faaliyetleri, kapsam dışı işlemler, harcama türleri ve personel stopaj teşvikinin şartları.	Elektronik fren dengeleme projesi (s. 292). Tanımlar ve kapsam dışı faaliyetler: s. 245–247; personel teşvikleri: s. 262 vd. Harcama uygulaması örnekle çalışılır; 2009'a ait personel hükümleri ayrıca değerlendirilir.
2010/1 GÜAV	S3 b Puan belirtilmemiş	KVK'daki tarihsel Ar-Ge indirimi düzenlemesi ile 5746 kapsamındaki teşviklerin karşılaştırılması.	Ar-Ge rejiminin çerçevesi: s. 243–245; eski KVK düzenlemesine ilişkin açıklama: s. 291. 2010'daki KVK–5746 karşılaştırmasının tamamı için dönemin hükümleriyle ek çalışma gerekir.
2010/1 Revizyon	S1 tespit 2 Tespit puanı belirtilmemiş	Ar-Ge giderleri, ortak amortisman ve eski KVK rejiminde indirilecek tutarın belirlenmesi.	Elektronik fren dengeleme projesi (s. 292). Harcama türlerinin ayrılması ve ortak cihazın kullanımına isabet eden amortisman yönünden bağlantılıdır. Örneğin 5746 rejimi, eski KVK rejimi ve dönemin tasdik şartlarıyla karşılaştırılmalıdır.
2010/1 Mazeret GÜAV	S4 Puan belirtilmemiş†	Verilen Ar-Ge indiriminin diğer indirimlerle birlikte kurumlar vergisi matrahında kullanılması.	Ar-Ge indiriminin devri ve beyanname bağlantısı: s. 245, 299–301. Soru, hazır verilen indirimin matrahta kullanımına yöneliktir; tüm indirim sırası ayrıca özgün soru üzerinden kurulmalıdır.
2010/3 GÜAV	S1 olay 2 Olay puanı belirtilmemiş	Doktoralı Ar-Ge personelinde stopaj teşviki, asgari geçim indirimi ve engellilik indirimi.	5746 personel teşvikleri: s. 262–285. Konu anlatımıyla bağlantılıdır; 2010'daki AGİ ve engellilik indiriminin birlikte uygulandığı hesap ayrıca çalışılmalıdır.
2014/2 GÜAV	S2 i Puan belirtilmemiş	Teknokentteki Ar-Ge departmanında cari yıl ve önceki yıldan devreden indirim.	Beta Dijital Üretim Sistemleri (s. 58). Teşviklerin ilişkisi: s. 51–59; indirim devri: s. 245. Örnek, rejimlerin birlikte uygulanması yönünden yardımcıdır; cari/devreden tutarlar ve eski KVK rejimi ayrıca ele alınmalıdır.
2015/1 GÜAV	S2 olay 10 Ana soru 30 puan*	Personel, kira, dışarıdan hizmet, malzeme ve amortismana tabi kıymetler üzerinden Ar-Ge harcaması.	Elektronik fren dengeleme projesi (s. 292); Lumera Yaşam Teknolojileri (s. 327). Malzeme, personel, dışarıdan hizmet ve amortismanın harcama kapsamına alınması çalışılır. Örnekler 5746 rejimindedir; sınavdaki tarihsel KVK düzenlemesiyle farklar ayrıca kontrol edilmelidir.

Dönem / sınav	Soru / puan	Soruda ölçülen konu	Kitaptaki karşılığı ve çalışma notu
2015/3 GÜAV	S2 olay 9 Ana soru 30 puan*	Teknokent dışında başlayıp bölgede tamamlanan projede kazanç istisnası ve Ar-Ge indirimi ilişkisi.	Beta Dijital Üretim Sistemleri (s. 58). Bölge dışında başlayıp bölgede tamamlanan projede maliyet ve kazanç ayrıştırması ile Ar-Ge indirimi ilişkisi doğrudan aynı problem türüdür. Dönem ve rejim farkı gözetilmelidir.
2015/3 Revizyon	Tespit 1 a–b 10 puan	Cari ve devreden Ar-Ge indirimi; personel, malzeme, müşterek gider, amortisman ve hibeler.	Elektronik fren dengeleme projesi (s. 292); Lumera Yaşam Teknolojileri (s. 327). Personel, sarf malzemesi, müşterek gider, amortisman ve hibeler birlikte çalışılır. Örnekler 5746 kapsamındadır; eski KVK rejimi ile devreden indirim/endeksleme ayrıca tamamlanmalıdır.
2019/2 Revizyon	S1 Ar-Ge bölümü Ana soru 15 puan*	TÜBİTAK hibesiyle finanse edilen Ar-Ge makinesinde amortisman ve indirime konu harcama.	Hibe ile alınan iktisadi kıymetlere ilişkin açıklama ve bilgisayar örneği: s. 304–305. Finansmanı hibe ile karşılanan amortismanın ayrıştırılması çalışılır; VUK geçici 30 uygulaması ayrıca tamamlanmalıdır.
2019/3 Revizyon	S3 10 puan	Teknogirişim sermaye desteği ve Ar-Ge yazılım gelirinde farklı teşviklerin birlikte uygulanması.	Mercan Endüstri: teknogirişim sermaye desteği (s. 340). Sermaye desteği ve indirim sınırları Mercan Endüstri örneğinde doğrudan çalışılır. Ar-Ge yazılımının yurt dışına kiralanmasında KVK 10/1-ğ ile ilişki ayrıca özgün soru üzerinden değerlendirilmelidir.
2020/1 GÜAV	S2 olay 6 5 puan	Ar-Ge hesabı bakiyesi, cari dönem harcaması, aktifleştirme ve sonradan gelen hibenin etkisi.	Akıllı sensör kalibrasyonu ve görüntü işleme projeleri (s. 286); VDK-1 ve VDK-2 projelerine sonradan gelen hibeler (s. 307). İki örnek birlikte çalışılmalıdır: ilki 263 hesap bakiyesi–cari harcama–amortisman ayrımını, ikincisi geçmiş harcamalar için sonradan alınan hibenin etkisini karşılar.
2021/1 GÜAV	S2 b 2 puan	Siparişe dayalı tasarım faaliyetinde indirim paylaşımı ve bildirim zamanı.	Kuzey Kumaş–Nova Desen (s. 325); Kuzey Kumaş–Nova Desen (s. 144); Lumera Yaşam Teknolojileri (s. 327). Kuzey Kumaş–Nova Desen örneği paylaşım ve bildirim zamanını doğrudan çalıştırır; Lumera örneği farklı sipariş verenler ve harcama kalemleriyle uygulamayı genişletir.
2021/1 GÜAV	S2 f 3 puan	Performans göstergesindeki artışa bağlı ilave Ar-Ge indiriminin şartları ve hesabı.	Meridian İleri Teknoloji Sistemleri (s. 320). Uluslararası proje sayısındaki artış ile normal ve ilave Ar-Ge indiriminin birlikte hesaplanması doğrudan aynı problem türüdür.
2021/2 Revizyon	İşlem 8 i–iv 10 puan	Teknokent projesine ilişkin AB ve TÜBİTAK desteklerinde uygulanacak rejim ve vergisel sonuçlar.	Hızlı Solunum Yolu Tanı Platformu (s. 309); Lida Biyoteknoloji (s. 310); Mercan Mekatronik (s. 88). Fon/hibe gelirlerinin hukuki niteliği ve rejim ayrımı yönünden birlikte çalışılabilir. Yazılım ve KDV örnekleri: s. 183–184. Teknokent statüsü, uygulama satışları ve ödülün bütün unsurları ayrıca tamamlanmalıdır.

Dönem / sınav	Soru / puan	Soruda ölçülen konu	Kitaptaki karşılığı ve çalışma notu
2022/2 GÜAV	S2 a–b Ortak toplam 30 puan*†	Verilen Ar-Ge indiriminin beyannamedeki sırası, devri ve diğer indirimlerle karşılaştırılması.	Ar-Ge indiriminin devri: s. 245, 299–301; kazanç ve matrah rejimi: s. 366–367. Mevcut sıra ile sorudaki varsayımsal alternatif sıra ayrı kurulmalıdır; kapsamlı örneklerde olayın bütünü bulunmamaktadır.
2022/3 Revizyon	İşlem 5 i–vi 10 puan	Ar-Ge merkezi olmayan işletmenin projesi; araştırma fonu, hibe ve vazgeçilen tasarımın giderleştirilmesi.	Vektor Sağlık Araştırmaları (s. 313); Yapay zekâ destekli klinik iş akışı projesi (s. 256); Lida Biyoteknoloji (s. 310). Vektor örneği merkez bulunmaması, araştırma fonu, faz testi, know-how, hibe, ödül ve terk edilen projeyi birlikte karşılar. Klinik iş akışı ve Lida örnekleri giderleştirme ile fon/hibe ayrımını pekiştirir.
2025/1 GÜAV	S2 j 2 puan	Siparişe dayalı tasarım harcamasının sipariş veren ile tasarım merkezi arasında paylaşılması.	Kuzey Kumaş–Nova Desen (s. 325); Kuzey Kumaş–Nova Desen (s. 144); Lumera Yaşam Teknolojileri (s. 327). Sipariş veren–tasarım merkezi arasında indirim paylaşımı Kuzey Kumaş–Nova Desen örneğinde doğrudan yer alır. Lumera örneği harcama hesabı ve sipariş verenin statüsüyle kapsamı genişletir.
2026/1 Revizyon	S7 b 10 puan	Ortak cihaz, genel gider, dışarıdan hizmet, TÜBİTAK hibesi ve zorunlu fon yükümlülüğü üzerinden indirim düzeltmesi.	Elektronik fren dengeleme projesi (s. 292). Ortak cihaz, genel gider, dışarıdan hizmet ve hibe yönünden bağlantılıdır. Zorunlu yatırım/fon yükümlülüğü ayrıca s. 350–351'den çalışılmalıdır; bu yaptırım örneğin içinde bulunmamaktadır.
2026/2 GÜAV	S4 8 puan	Ar-Ge merkezinde 263 hesapta aktifleştirilen harcamaların sınıflandırılması; ilk madde ve malzeme, merkez dışı test üretimi, personel, genel gider, dış hizmet, amortisman, finansman gideri ve TÜBİTAK hibesinin indirime etkisi.	Akıllı sensör kalibrasyonu ve görüntü işleme projeleri (s. 286); elektronik fren dengeleme projesi (s. 292–294). 263 hesap-cari dönem harcaması, amortisman, dış hizmet ve TÜBİTAK desteğinin dönemsel etkisi bakımından doğrudan bağlantılıdır. Merkez dışı test üretimi ve finansman gideri, sınav olayı üzerinden ayrıca çalışılmalıdır.

Sorularda öne çıkan değerlendirme alanları

Uygulanacak teşvik rejiminin belirlenmesi

2010/1 GÜAV sınavında teşvik düzenlemelerinin karşılaştırılması doğrudan sorulmuş, 2015/3 Revizyon sınavında ise 5746 sayılı Kanundan yararlanılmadığı açıkça belirtilerek tarihsel KVK düzenlemesi esas alınmıştır. Bu sorular, mevzuat hükümlerinin dönem ve kapsam itibarıyla ayrılmasının hesaplamadan önce gelmesi gerektiğini göstermektedir. Aday, sorudaki projenin, merkezin veya işletmenin hangi düzenlemeye tabi olduğunu ve verilen tarihin bu seçim üzerindeki etkisini açıklayabilmelidir.

Kitabın Ar-Ge indiriminin hukuki dayanaklarını ve teşviklerin birlikte uygulanmasını ele alan bölümleri bu nedenle birlikte çalışılmalıdır. 2015/3 GÜAV ve 2021/2 Revizyon sorularında teknokent bağlantısının da bulunması, aynı faaliyet çevresinde birden fazla teşvik düzenlemesinin gündeme

gelebileceğini göstermektedir. Rejim seçimi yapılırken faaliyetin yürütüldüğü yer, proje onayı, desteği sağlayan kuruluş ve mükellefin hangi teşvikten yararlandığına ilişkin veriler göz önünde bulundurulmalıdır.

Harcama kapsamı ve muhasebe kayıtları

2010/1 Revizyon, 2015/1 GÜAV, 2015/3 Revizyon, 2026/1 Revizyon ve 2026/2 GÜAV soruları; personel, malzeme, amortisman, genel gider ve dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetlerin hangi tutarla Ar-Ge harcamasına dâhil edileceğine yönelmektedir. 2026/2 GÜAV sorusu ayrıca merkez dışındaki test üretiminde kullanılan malzemeyi, finansman giderlerini ve 263 hesapta aktifleştirilen tutarın vergi indiriminden ayrı test edilmesini aynı olay içinde gündeme getirmiştir. Stokta kalan malzeme ile projede kullanılan malzemenin, doğrudan proje gideri ile merkez veya genel müdürlük gider payının, tamamen veya kısmen Ar-Ge'de kullanılan kıymetin birbirinden ayrılması gerekir. Her kalem için kabul veya dışlama gerekçesi gösterilmeden yalnızca toplam indirim tutarının yazılması, çözümün hukuki dayanağını ortaya koymamaktadır.

2020/1 GÜAV sorusu, Ar-Ge hesabında görülen birikmiş tutar ile cari dönem harcamasının ayrılmasını özellikle gerekli kılmaktadır. Kitabın giderleştirme, aktifleştirme ve itfaya ilişkin bölümleri; harcamanın yapıldığı dönem, projenin tamamlanması, iktisadi kıymetin oluşması ve amortismanın uygulanması bakımından çalışılmalıdır. Muhasebe kayıtlarındaki tutar ile beyannamede indirim konusu yapılacak tutar arasındaki geçişin açıklanması, Revizyon sorularında yapılacak düzeltmenin de temelini oluşturur.

Hibe ve fonların etkisi ile projenin sonucu

Hibeler, 2015/3 Revizyon, 2019/2 Revizyon, 2020/1 GÜAV, 2021/2 Revizyon, 2022/3 Revizyon, 2026/1 Revizyon ve 2026/2 GÜAV sorularında farklı olaylarla birlikte ele alınmıştır. 2026/2 GÜAV sorusunda TÜBİTAK desteğiyle finanse edilen ilk madde ve malzeme ile amortismana tabi iktisadi kıymetin cari döneme yansıyan kısmının Ar-Ge indirimi hesabından ayrıca ayrıştırılması istenmiştir. Destek tutarının kaydı, harcamanın hangi kısmını karşıladığı ve hangi döneme ait olduğu, indirim hesabından önce açıklığa kavuşturulmalıdır. Kamu kurumu, uluslararası kuruluş veya özel işletme tarafından sağlanan bedeller; uygulanacak düzenleme, proje ile ilişki ve ödemenin niteliği yönünden incelenmelidir.

Bu alandaki çalışma, hibenin etkisini tek bir hesaplama satırına indirmemelidir. Adayın desteğin gelir veya fon hesabıyla ilişkisini, destekle karşılanan harcamanın indirim hesabına etkisini ve dönem farklılıklarını gösterebilmesi gerekir. 2022/3 Revizyon sorusundaki vazgeçilen tasarım projesi ise başarısız veya sonlandırılmış projelerde aktifleştirilmiş tutarların nasıl değerlendirileceğinin de öğrenilmesini gerektirmektedir. Aynı soruda Ar-Ge merkezi bulunmaması ayrıca verilmiş olduğundan, merkez ve proje esaslı uygulamaların şartları birbirinden ayrılarak çalışılmalıdır.

Özel indirimler ve personel uygulamaları

Siparişe dayalı tasarım indiriminin paylaşılması 2021/1 ve 2025/1 GÜAV sınavlarında ikişer puanlık alt bentlerle sorgulanmıştır. Hazırlıkta sipariş veren ile faaliyeti yürüten merkez ayrı mükellefler olarak ele alınmalı; indirimin paylaşımı, bildirim ve ilgili teşviklerden yararlanma şartları açıklanmalıdır. 2021/1 GÜAV sınavındaki 3 puanlık ilave Ar-Ge indirimi sorusu için de performans göstergesindeki değişim ile harcama artışının ayrı tespit edilmesi gerekir.

2009/1 ve 2010/3 GÜAV soruları, Ar-Ge personeline ilişkin stopaj teşvikinin ücret hesabıyla birlikte değerlendirilmesine yönelmiştir. Destek personeli sınırı, çalışma süresi ve ücret unsurunun niteliği öğrenilirken, geçmiş sorulardaki AGİ uygulaması ilgili dönemin hukuki çerçevesi içinde değerlendirilmelidir. Kitabın gelir vergisi stopaj teşviki, sigorta primi desteği ve damga vergisi

uygulamalarını ele alan bölümlerindeki şartlar da kendi dayanakları altında karşılaştırılmalıdır. İncelenen kayıtlar, bu alanların tamamının aynı sıklıkta sorulduğu sonucuna dayanak oluşturmamaktadır.

Beyanname sırası ve yatırım yükümlülüğü

2010/1 mazeret ve 2022/2 GÜAV sorularında Ar-Ge indirimi, diğer indirimlerle birlikte beyanname hesabında yer almıştır. Bu sorularda harcama tutarı hazır verilse dahi indirimin sırası, kazanç yetersizliği, devreden tutar ve ilgili rejimdeki endeksleme uygulaması değerlendirilmelidir. Ar-Ge indiriminin hukuki şartları ile beyannamede kullanılabileceği tutarın tespiti ayrı çalışma aşamalarıdır. 2022/2 sorusunun alternatif sıralama isteyen kısmı varsayımsal niteliktedir; mevcut kanuni sıranın uygulanmasından ayrı değerlendirilmelidir.

2026/1 Revizyon sınavının 10 puanlık alt bendinde ortak cihaz amortismanı, genel gider, dışarıdan hizmet, TÜBİTAK hibesi ve fon ayırma yükümlülüğü beş ayrı değerlendirme başlığı hâlinde, ikişer puanla ele alınmıştır. 2026/2 GÜAV Soru 4 ise 8 puan üzerinden; ilk madde ve malzeme, merkez dışı test üretimi, personel, genel giderler, dışarıdan sağlanan hizmet, amortisman, finansman gideri ve TÜBİTAK hibesi gibi kalemlerin 5746 kapsamındaki niteliğinin birlikte değerlendirilmesini istemiştir. Bu iki soru, aynı çözüm içinde birbirini izleyen düzeltmelerin ayrı ayrı gerekçelendirilmesinin önemini göstermektedir. Kitabın Türkiye’de yerleşik girişimcilere yatırım yapma yükümlülüğünü açıklayan bölümü çalışılırken yükümlülüğün doğduğu dönem, esas alınacak tutar, uygulanacak oran ve sınırlar, yatırım süresi ve yerine getirmemenin sonucu birlikte incelenmelidir. Geçmiş sınavdaki tutarlar, farklı hesap dönemlerine doğrudan taşınmamalıdır.

Sınav öncesinde tamamlanması gereken çalışmalar

Tablo 4. Ar-Ge ve tasarım için çalışma öncelikleri

Çalışılacak konu	Kazanılması gereken yeterlilik	Başlanacak örnek veya konu anlatımı
Rejim ve dönem tespiti	Tarihsel KVK/GVK düzenlemeleri ile 5746 uygulamalarını; merkez, proje ve teknokent bağlantısını ayırt etmek.	Rejimin çerçevesi (s. 243–245), Beta Dijital (s. 58), Vektor Sağlık (s. 313).
Harcama kalemleri	Malzeme, personel, amortisman, genel gider ve dışarıdan hizmet için indirime kabul edilen tutarı gerekçesiyle hesaplamak.	Elektronik fren projesi (s. 292), Lumera (s. 327); malzeme ve amortisman (s. 258–262).
Aktifleştirme ve itfa	Cari harcama, hesap bakiyesi, oluşan iktisadi kıymet ve amortismanın muhasebe ile beyanname ilişkisini kurmak.	Sensör/görüntü işleme projeleri (s. 286), klinik iş akışı projesi (s. 256); muhasebe örneği (s. 299–301).
Hibe ve proje sonucu	Desteğin niteliğini ve dönemini belirlemek; harcama ve indirim üzerindeki etkisini, vazgeçilen projeyle birlikte değerlendirmek.	VDK-1/VDK-2 (s. 307), Tanı Platformu (s. 309), Lida (s. 310), Vektor (s. 313); hibe ile ATİK örneği (s. 304).
Sipariş ve ilave indirim	Sipariş veren ile merkez arasındaki paylaşımı ve bildirim şartını; performans artışına bağlı ilave indirimi çözmek.	Kuzey Kumaş–Nova Desen (s. 144 ve 325), Lumera (s. 327), Meridian (s. 320).
Personel teşvikleri	Personelin görevini, çalışma süresini ve ücret unsurlarını ilgili teşvik düzenlemesi altında ayrı değerlendirmek.	5746 personel bölümü (s. 262–285); elektronik fren örneğinin personel giderleri (s. 292).

Çalışılacak konu	Kazanılması gereken yeterlilik	Başlanacak örnek veya konu anlatımı
Beyanname ve zorunlu yatırım	İndirimin sırası, devri ve endekslenmesi ile fon/yatırım yükümlülüğünün dönem ve tutar şartlarını açıklamak.	İndirimin devri (s. 245), muhasebe/beyanname örneği (s. 299–301), Mercan Endüstri (s. 340), zorunlu fon (s. 350–351).

Ar-Ge ve tasarım soruları bakımından harcama kapsamı, hibe etkisi, aktifleştirme ve beyanname hesabı üzerinde uygulama yapılması temel hazırlık şartı olarak değerlendirilmelidir. Çözümde her harcama için kayıtlı tutar, kabul edilen tutar, fark ve hukuki gerekçe gösterilmeli; sonrasında cari ve devreden indirim ile soruda varsa ilave indirim ve yatırım yükümlülüğünün sonuçlarına geçilmelidir. Bu yöntem, bir kalemde yapılan düzeltmenin sonraki hesaplamalara etkisini izlenebilir hâle getirir.

Sınai mülkiyet istisnası yönünden sınav analizi

Sınai mülkiyet sorularında iki değerlendirme aşaması öne çıkmaktadır. İlk aşama, buluşun ve hak sahibinin istisnadan yararlanma şartlarının incelenmesidir. İkinci aşama ise elde edilen kazancın hangi işlemden doğduğunun ve ne kadarının buluşa atfedilebileceğinin belirlenmesidir. İncelenen derlemelerde bu alandaki yedi doğrudan soru veya alt bent GÜAV sınavında yer almaktadır. Revizyon cevaplarında bulunan karşılaştırmalı KVK 5/B açıklamaları bu sayıya bağımsız soru olarak eklenmemiştir.

Tablo 5. Sınai mülkiyet istisnası konularına ilişkin çıkmış sorular

Dönem / sınav	Soru / puan	Soruda ölçülen konu	Kitaptaki karşılığı ve çalışma notu
2015/1 GÜAV	S4 B Ana soru 20 puan*	KVK'nın 5/B maddesindeki istisnanın kapsamı, yararlanma şartları ve uygulama esasları.	Lodos Termal Sistemler (s. 402). Kapsam ve şartlar: s. 386–391. Lodos örneği şartların olaya uygulanmasını gösterir; 2015'te geçerli değerleme ve istisna sınırları tarihsel hükümlerle tamamlanmalıdır.
2015/2 GÜAV	S3 a–e 15 puan	İncelemeli ve incelemesiz patent; kiralama, üretim, satış, inhisari lisans ve dönemsel istisna sınırları.	Lodos Termal Sistemler (s. 402); Akıllı ısı kontrol modülü (s. 401). Kiralama, üretim, devir ve lisans zinciri çalışılır. İncelemesiz patentten dönüşüm ile 2015'e özgü değerleme ve kişi bazındaki sınırlar ayrıca ele alınmalıdır.
2017/3 GÜAV	S2 2. oturum 10 puan	Patent türünün değişmesi, üretim kazancının ayrıştırılması, patentin devri ve ihlal tazminatı.	Akıllı ısı kontrol modülü (s. 401); Lodos Termal Sistemler (s. 402). Lisans, üretime atfedilen kazanç, ihlal tazminatı, satış ve devralanın durumu birlikte çalışılır. Patent türünün dönüşümüne ilişkin tarihsel olgu ayrıca incelenmelidir.
2019/2 GÜAV	S1 olay 13 4 puan	Gerçek kişinin kendi patentini satması ve satın aldığı patenti kiralaması; stopaj ve yıllık beyan.	Kesinti yoluyla vergilendirme: s. 397. Gerçek kişinin buluş geliri yönünden bağlantılıdır; GVK 18, peşin tahsil edilen kiranın yıllara dağılımı ve gelir türü ayrımı ayrıca çalışılmalıdır.
2021/1 GÜAV	S2 ı 5 puan	Patentli üretimde kazanç, fason imalat, yurt dışı teknik hizmet ve ihlal tazminatı.	Akış dengeleme sistemi (s. 399); Atlas Sensör Teknolojileri (s. 391); Akıllı ısı kontrol modülü (s. 401). Üretime atfedilen kazanç, yurt dışı hizmet maliyeti, fason üretim ve tazminat birlikte çalışılır. İncelemeli patente dönüşüm olgusu ayrıca özgün sorudan tamamlanmalıdır.
2024/3 GÜAV	S3 c 2 puan	Üretimde kullanılan buluşa atfedilen kazanç ve sınai mülkiyet istisnasının asgari kurumlar vergisine etkisi.	Atlas Sensör Teknolojileri (s. 391). Atlas örneği maliyet oranıyla buluş kazancının ayrıştırılmasını karşılar. KVK 5/B'nin yurt içi asgari kurumlar vergisi karşısındaki durumu bu örnekte çözülmemiştir; 32/C yönünden ek çalışma gerekir.
2025/1 GÜAV	S2 d 4 puan	Ortak olunan patentin üretimde kullanılması; patent payı ile buluşun kazanca katkısının ayrılması.	Atlas Sensör Teknolojileri (s. 391). Kazancın ayrıştırılması: s. 394–395. Atlas örneği buluşa atfedilen kazanç yöntemini çalıştırır; satıştan net kazanca geçiş ve patentte %45 ortaklığın etkisi ayrıca özgün soru üzerinden ele alınmalıdır.

Sorularda öne çıkan değerlendirme alanları

İstisnadan yararlanma şartları ve tarihsel değişiklikler

2015/1 GÜAV sınavı istisnanın genel olarak açıklanmasına, 2015/2 sınavı ise patent türü ve farklı yararlanma biçimlerinin birlikte değerlendirilmesine yönelmiştir. 2017/3 ve 2021/1 sınavlarında da patentin niteliği ve koruma şartları, kazanç hesabıyla birlikte verilmiştir. Bu yapı, kitabın KVK'nın 5/B maddesine ilişkin kapsam, hak sahipliği ve belge şartları bölümlerinin hesaplama örneklerinden önce çalışılmasını gerekli kılmaktadır.

Özellikle eski tarihli sorularda incelemeli ve incelemesiz patent ayrımı ile döneme özgü değerleme ve istisna sınırları bulunmaktadır. Aday, olayın tarihini ve hakkın kazanıldığı veya değiştiği tarihi dikkate alarak hangi düzenlemenin uygulanacağını belirlemelidir. Eski bir sorunun çözümündeki şart veya sınırın değişmediği varsayımıyla sonraki dönemlere aktarılması, doğru kazanç hesabı yapılmış olsa dahi hukuki sonucun hatalı kurulmasına neden olabilir.

Gelirin elde edilme biçimi ve buluşa atfedilen kazanç

2015/2 ve 2017/3 GÜAV sorularında kiralama, satış, lisans ve üretim verilerinin aynı olay içinde bulunması, her gelir türünün ayrı değerlendirilmesini gerektirmektedir. Buluşun seri üretime konu edilmesiyle üretim sürecinde kullanılması arasındaki fark da bu kapsamda öğrenilmelidir. Aday, hangi kazancın hangi hukuki işlemden doğduğunu gösterdikten sonra istisna hesabını kurmalıdır.

Üretim sürecinde kullanılan buluşa atfedilen kazanç, 2021/1, 2024/3 ve 2025/1 GÜAV sorularında tekrar eden bir başlıktır. Bu soruların çözümünde satış hasılatından faaliyet kazancına geçişin, ardından buluşun katkısının ayrıştırılmasının açıklanması gerekir. Maliyet oranı veya soruda verilen katkı oranı, hangi kazanç tutarına uygulandığı gösterilerek kullanılmalıdır. Hasılat, toplam faaliyet kazancı, buluşa atfedilen kazanç ve istisna tutarı ayrı kavramlar olarak izlenmelidir.

2025/1 GÜAV sorusunda patent üzerindeki ortaklık oranı ile buluşun üretim kazancına katkı oranının birlikte verilmesi, bu ayrımın önemini açık biçimde göstermektedir. Hak üzerindeki payın hukuki niteliği ile buluşun kazanca yaptığı katkı aynı işlevi taşımamaktadır. Hazırlıkta farklı ortaklık ve katkı oranları içeren örnekler çözülmeli; her oranın hesaplamada kullanılıp kullanılmayacağı gerekçelendirilmelidir.

Gerçek kişiler tazminat ve asgari kurumlar vergisi

2019/2 GÜAV sorusu, kişinin kendi geliştirdiği patentin satışı ile satın aldığı başka bir patentin kiralanmasını aynı olayda bir araya getirmektedir. Bu örnek, sınai mülkiyet istisnası hazırlanırken gelir unsurunun niteliği, stopaj, tahsilatın dönemi ve yıllık beyan konularının da çalışılması gerektiğini göstermektedir. Özellikle peşin tahsil edilen çok yıllı kira bedelinin dönemlerle ilişkilendirilmesi, yalnızca istisna şartlarını bilmenin ötesinde ayrı bir değerlendirme gerektirir.

2017/3 ve 2021/1 GÜAV sorularındaki patent hakkı ihlali tazminatları, kazanç türlerinin olağan satış veya lisans gelirleriyle sınırlı tutulmaması gerektiğini göstermektedir. Fason üretim ve yurt dışından teknik hizmet alınması gibi veriler de buluşun geliştirilmesi, korunması ve kazancın elde edilmesi aşamalarıyla ilişkilendirilmelidir. Bu unsurlar hakkında sonuca gidilirken olayda hangi şartın sınandığı açıkça belirtilmelidir.

2024/3 GÜAV sınavındaki 2 puanlık alt bent, sınai mülkiyet istisnasını yurt içi asgari kurumlar vergisi hesabıyla birlikte ele almaktadır. Bu nedenle kitabın asgari kurumlar vergisine ilişkin bölümü, KVK'nın 5/B maddesindeki istisna hesabıyla bağlantılı çalışılmalıdır. Adayın olağan kurumlar vergisi matrahındaki sonuç ile asgari kurumlar vergisi bakımından yapılan değerlendirmeyi ayrı gösterebilmesi

beklenmelidir. Karşılaştırmalı çalışmada teknokent kazanç istisnası ve Ar-Ge indiriminin ilgili düzenlemeler içindeki yerleri de ayrıca ele alınmalıdır.

Sınav öncesinde tamamlanması gereken çalışmalar

Tablo 6. Sınai mülkiyet istisnası için çalışma öncelikleri

Çalışılacak konu	Kazanılması gereken yeterlilik	Başlanacak örnek veya konu anlatımı
Hak ve belge şartları	Buluşun, korumanın, hak sahibinin ve olay tarihinin istisnadan yararlanma üzerindeki etkisini açıklamak.	Kapsam ve şartlar (s. 386–391), Lodos Termal (s. 402).
Kazanç türleri	Kiralama, devir, satış, lisans, seri üretim ve üretim sürecinde kullanım verilerini ayrı değerlendirmek.	Akıllı ısı kontrol modülü (s. 401), Lodos Termal (s. 402).
Buluşa atfedilen kazanç	Hasılattan kazanca geçmek; maliyet veya katkı oranını doğru tutara uygulamak ve istisna hesabını göstermek.	Atlas Sensör (s. 391), akış dengeleme sistemi (s. 399); ayrıştırma yöntemi (s. 394–395).
Hak sahipliği ve katkı oranı	Patentteki payı, lisans hakkını ve buluşun kazanca katkısını hukuki ve sayısal işlevleri bakımından ayırmak.	Yararlanabilecek kişiler (s. 388) ve kazanç ayrıştırması (s. 394–395); patentte ortaklık ve katkı oranı için 2025/1 GÜAV sorusuyla ek çalışma.
Gerçek kişiler ve özel gelirler	Gelir unsurunu, stopajı, tahsilat dönemini, yıllık beyanı ve ihlal tazminatını birlikte değerlendirmek.	Kesinti yoluyla vergilendirme (s. 397); tazminat için akış dengeleme (s. 399) ve Lodos (s. 402); GVK 18 ve yıllık beyan için ek çalışma.
Asgari kurumlar vergisi	İstisnanın olağan matrah ile yurt içi asgari kurumlar vergisi hesabındaki sonuçlarını ayrı göstermek.	Atlas Sensör (s. 391) kazanç ayrıştırmasını çalıştırır; 5/B–32/C ilişkisi 2024/3 GÜAV sorusu ve ilgili hükümler üzerinden ayrıca tamamlanmalıdır.

Sınai mülkiyet istisnasına ilişkin hazırlıkta yararlanma şartları ile buluşa atfedilen kazancın hesabı birlikte tamamlanmalıdır. Aday, bir örnekte hakkın ve gelirin niteliğini belirleyebilmeli; şartları olayın tarihi itibarıyla değerlendirebilmeli ve hesaplamadaki her tutarın dayanağını gösterebilmelidir. Gerçek kişi, çok yıllı kiralama, patentte ortaklık, ihlal tazminatı veya asgari kurumlar vergisi verisi bulunan sorularda bu unsurların ayrıca ele alınması, gerekçeli ve denetlenebilir bir cevap kurulmasını sağlar.